

KUUSAMON KAUPUNKI
KÄRPÄNKYLÄ

MARSALON RANTA-ASEMAKAAVA

LUONNONYMPÄRISTÖ

KUUSAMON KAUPUNKI KÄRPÄNKYLÄ

MARSALON RANTA-ASEMAKAAVA

LUONNONYMPÄRISTÖ

---

sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Tutkimusmenetelmät
3. Luonnonympäristön peruspiirteet
4. Arvokkaat kohteet ja alueet
  - 4.1 Luonnonsuojelulain mukaiset kohteet
  - 4.2 Metsälain mukaiset kohteet
  - 4.3 Vesilain mukaiset elinympäristöt
  - 4.4 Muut huomionarvoiset kohteet ja uhanalainen lajisto
5. Suositukset
6. Ympäristövaikutusten arviointi

liitteet:

luonnonympäristön peruspiirteet

arvokkaat alueet

kansikuva: näkymä lahden pohjukasta suunnittelualueen Kylmälahden puolelta

kaikki valokuvat © KimmoKaava

1. Johdanto

Luontoselvitys liittyy Marsalan ranta-asemakaavan laatimiseen. Ranta-asemakaavan tarkoituksena on osoittaa suunnittelualueelle rantarakentamista. Luontoselvityksen tavoitteena on selvittää ranta-alueiden soveltuvuutta tähän tarkoitukseen. Luontoselvityksen ensijaisena tavoitteena on selvittää esiintyykö alueella luonnonsuojelu-, metsä tai vesilain mukaisia luontotyyppisiä tai esiintyykö suunnittelualueella muita huomionarvoisia luontotyyppisiä, jotka tulee ottaa huomioon, kun alueen maankäyttöä suunnitellaan.

Suunnittelualan koko on noin 60 hehtaaria. Etelässä aluetta rajaa Penikkasalmi ja idässä Kantoniemi, lännessä Muojärven Kylmälahti ja pohjoisessa Kenttäsuu.

2. Tutkimusmenetelmät

Luontoselvityksen alustavat maastotyöt tehtiin syksyllä 2004. Kenttätyöskentelyä tarkennettiin talven aikana ilmakuvilta ja metsäkuviotietojen pohjalta. Kasvilajistoa kartoitetaan tarkemmin kesällä 2005, jolloin tarkistettiin vielä myös luonnonsuojelulain ja metsälain mukaisten kohteiden rajausta. Tiedossa olevien uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien kasvilajien esiintymiä tarkistettiin Suomen ympäristökeskuksen Hertta-järjestelmän *TAXON*-tietokannasta.

Suunnittelu-alue on pääosin metsätalousmaata, josta valtaosa on mäntyvaltaista kangasmetsää. Puusto on pääosin talousmetsäkäytössä olevaa ja ikä vaihtelee noin 40-90 vuoden välillä. Iäkkäintä puuston osaa voidaan siis pitää varttuneena puustona. Taimikoita on niukalti. Myös lehtipuuston osuus muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta on vähäinen. Maapuiden tai pystypököiden vähäisyys viittaa myös talousmetsäkäyttöön. Alueen keskiosissa on laajahko suoalue, joka pääosin on ojikkoo, mutta itäosassa on myös selvästi luonnontilaisemmaksi katsottavaa suoelinympäristöä. Suurta osaa alueen metsiä on käsitelty uudistus- ja harvennushakkuin. Täysin käsittelemättömiä metsiä alueella ei näyttäisi juuri olevan.

Alueella ei ole olemassa olevaa asutusta. Sen sijaan alueen itäosaa halkoo voimalinja ja alueen länsiosassa kulkee metsäautotie.

3. Luonnonympäristön peruspiirteet

Suunnittelualue sijaitsee geomorfologisesti kaakko-luode suuntaisella moreeniselänteellä. Alueelta voidaan erottaa kaksi suurempaa ja monta pienempää moreeniselännettä. Isommista muodostumista toinen sijaitsee aivan suunnittelualan pohjoisrajalla ja toinen aivan Penikkasalmen rannan tuntumassa. kaikkien muodostumien suuntautuneisuus on kuitenkin jo edellä mainittu-luode-kaakko. Maaperä on pääosin hiekkamoreenia, jota etenkin suunnittelualan keskiosassa peittää eloperäinen aines. Moreenissa lienee pääsääntöisesti tiivistä pohjamoreenia.

Ranta-alueet ovat pääosin loivia ja tässä mielessä rantarakentamiseen hyvin soveltuvia. Relatiiviset korkeuserot ovat enimmäkseen vain noin 20 m. Korkeuserojensa puolesta aluetta voidaan kutsua loivaksi mäkimaaksi.

Kuva 1. Tyypillinen näkymä suunnittelualan keskiosasta. Puusto on mäntyvaltaista kangasta, jossa on toteutettu metsänhoitotoimia. Geomorfologisesti alue on moreeniselännettä.

4. Luonnonsuojelulain mukaiset suojellut luontotyytit, metsä- ja vesilain tärkeät elinympäristöt sekä uhanalaiset ja erityisesti suojeltavat kasvilajit

Maastotöiden yhteydessä pyrittiin ensisijaisesti selvittämään, onko alueella otsikossa mainittujen lakien mukaisia elinympäristöjä. Näiden lisäksi huomiota kiinnitettiin kasvillisuuden monimuotoisuuteen, luonnontilaisuuteen ja edustavuuteen.

3.1. Luonnonsuojelulain suojellut luontotyytit

Luonnonsuojelulain 29 §:ssä on lueteltu 9 luontotyyppiä, joiden luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia kohteita ei saa muuttaa niin, että niiden ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu. Suojeltuja luontotyyppiä ovat:

- 1) Luontaisesti syntyneet, merkittävältä osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt
- 2) Pähkinäpensaslehdot
- 3) Tervaleppäkorvet
- 4) Luonnontilaiset hiekkarannat
- 5) Merenrantaniityt
- 6) Puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset dyynit
- 7) Katajakedot
- 8) Lehdesniityt
- 9) Avointa maisemaa hallitsevat suuret puut ja puuryhmät

Ranta-asemakaava-alueelta ei löydetty luonnonsuojelulain tarkoittamia luontotyyppiä.

3.2 Metsälain tarkoittamat kohteet

Metsälain 10 § velvoittaa säilyttämään arvokkaita elinympäristöjä, jos ne ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia sekä ympäristöstään selvästi erottuvia. Niitä koskevat hoito- ja käyttötoimenpiteet tulee tehdä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla. Tällaiset elinympäristöt ovat yleensä pienialaisia. Metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat:

- 1) Lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt
- 2) Ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot
- 3) Rehevät lehtolaikut
- 4) Pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla
- 5) Rotkot ja kurut
- 6) Jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät
- 7) Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat

Kaava-alueelta löydettiin yksi metsälain mukainen kohde (kartalla nro 1). Se on ML 10 § kohdan 7 mukainen vähäpuustoinen suoalue. Tämä kohde ei ole kaikkein edustavimpia, mutta se erottuu selvästi muusta kangasmetsästä, se on ojittamaton ja harvapuustoinen ja puusto on pienikokoista mäntyä.

4.3 Vesilain mukaiset elinympäristöt

Vesilain muutoksen mukaan (1105/1996, 15a ja 17a §) alle hehtaarin suuruiset fladat, kluuvijärvet ja lähteet taikka muualla kuin Lapin läänissä enintään yhden hehtaarin suuruiset lammet, järvet ja vesistöä pienemmät uomat tulee säilyttää luonnontilaisena.

Suunnittelualueelta ei löydetty vesilain mukaisia elinympäristöjä.

4.4 Muut huomioitavat kohteet

Edellä kuvatun suoalueen pohjoispuolella on verraten iäkästä osin jo järeää mäntyvaltaista sekapuustoa. (kartalla nro 2) Männyn ohella esiintyy jonkin verran kuusta ja hieskoivua. Lisäksi on jonkin verran harmaaleppää. Kenttäkerroksessa esiintyy mm. nuokkuhelmikkää, sormisaraa, ahomataraa, mustikkaa, karhunputkea, puolukkaa, metsälauhaa, metsäkastikkaa ja kieloa.

Kuva 2. Noin 90 –vuotiasta mäntykangasta suunnittelalueen länsiosassa. Kuvassa näkyy muutama tuulenkaato. Puusto on verraten harvaa. Kenttäkerroksen lajisto on tavanomainen.

Toinen tällainen järeän puuston alue sijaitsee jo edellä mainitun metsäalueen ja suoalueen eteläpuolella rantaan rajoittuen (kartalla nro 3). Puusto on iältään noin 90 –vuotiasta. Pääpuulaji on mänty. Sen ohella esiintyy hieman hieskoivua ja kuusta. Kiinnostavuutta lisää se, että alueella on selvästi eri-ikäistä puustoa, seikka, joka erottaa alueen suunnittelualan muusta puustosta. Kenttäkerroksen lajisto on kuitenkin tavanomainen; puolukka, mustikka, metsäkorte, puolukka, mustikka, metsäorvokki ja kevätpiippo kultapiisku, metsätähti, karhunputki, nuokkuhelmikkä jne.

Neljäs merkittävämpi alue on aivan suunnittelualan pohjoisrajaan rajoittuva alue, jossa kasvaa lähes 100-vuotiasta mäntyä (kartalla nro 4). Sekapuuna esiintyy jossain määrin kuusta. Muita kohteita alueelta onkin sitten jo vaikeampi määrittää. Nämä ovat pääosin käsiteltyjä ja hakattuja alueita vailla suurempia luonnonarvoja.

Kannattaa myös mainita pohjoisrannalla sijaitsevan kapean lahden eteläranta, jossa esiintyy runsaasti lehtipuuta, pääosin koivua (kartalla nro 5). Aluetta voidaan luonnehtia länsiosiltaan korveksi, joka vähitellen muuntuu pohjoiseen siirryttäessä sekakankaaksi.

Marsalon ranta-asemakaava-alueelta ei löytynyt maastossa uhanalaisia kasvilajeja. Myöskään Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämästä uhanalaisten lajien tietokannasta ei löytynyt mainintoja tältä alueelta.

Kohteen kasvilajisto on melko tavanomaista metsäalueen lajistoa. Harvinaisiakaan lajeja ei maastossa löytynyt.

Kuva 3. Kuva läheltä rantaa Kylmälahden puolelta. Puusto on pääosin mäntyvaltaista kangasta. Sekapuuna esiintyy jonkin verran hieskoivua ja kuusta. Kenttäkerroksen valtalajeja ovat puolukka, mustikka ja kanerva. Maapuita tai pystypökökelöitä ei esiinny.

5. Suositukset

Kartalla on esitetty ne alueet, joille rakentamista ei tulisi osoittaa. Luonnonympäristön kannalta merkittäviä alueita ovat edellä mainittu suoalue sekä metsäalue suunnittelualan itäosassa. Suoaluetta on pidettävä metsälain mukaisena kohteena, joskaan ei erityisen edustavana. Mainitut metsäalueet ovat luontonsa puolesta verraten monimuotoisia; eri-ikäistä puustoa, kookkaimmat puuyksilöt ovat verraten järeitä. Iältään ne ovat noin 90 –vuotiaita. lehtipuuvaltaisuutensa takia pohjoisrannan pieni lahti tulisi myös jättää rakentamisen ulkopuolelle.

Kuva 4. Taustalla taimikkoaluetta suunnittelualan keskiosasta.

Saman ikäistä puustoa on myös suunnittelualueen pohjoisrajalla ja luoteeseen pistävällä niemellä. Pääpuulajina tälläkin alueella on mänty. Jonkin verran sekapuuna on kuusta. Lehtipuuta on niukalti. Maapuita tai pystypökölöitä ei esiinny. Täälläkin alueella on kenttäkerroksen lajistosta löydetty erityisen mainittavaa lajistoa.

EKOTONI KY

FL Jari Hietaranta